

DIRVA

THE FIELD
Nr. 57
Lietpos-July 28, 1958
Cleveland, Ohio

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

Nutilo apie Dariaus - Girėno palaikus

I SOLDINĄ BUVO NUVYKUSI DELEGACIJA, BET LENKAI IŠKILMIŲ NELEIDO. — PREMIJUOTI MOKSLININKAI IR MENININKAI. — LIETUVOJ AGITACIJA PRIEŠ JAV. — ŽURNALISTAS A. NEZABITAUSKAS ŠIAULIUOSE. — J. STANIULIS I PENSIJĄ.

Birželio 14 dieną vakarinėse Vilniaus radijo pranešėse, kad Kaune, medicinos instituto rūsyje rasti 1944 metais paslėpti (užmūryti) Dariaus ir Girėno karstai su jų palaikais. Tada buvo pranešta, kad artimiausiu laiku bus surasta jiems prideramai garbinga poilsio vieta, kurioje jie bus palaidoti. Pranešimas buvo baigtas žodžiais: "Šis įvykis sutaps su lakūnų žuvimo 25-mis metinėmis, kurias mūsų respublikos visuomenė ruošiasi tinkamai pažymėti".

Atėjo liepos 17 diena, 25 metų nuo lakūnų žuvimo sukaktis, bet žadėtų iškilmių nebuvo. Net ir birželio mėnesį tos radijo žinios apie lakūnų palaikų atradimą nepaskelbė nei vienas laikraštis. Iš viso, liepos 17 dieną Dariaus ir Girėno plačiai paminėjo tik TIESA, paskyrusi tam savo vedamąjį straipsnį ir visą antrąjį puslapį. Tačiau jie paskirti ne tiek didvyriams paminėti, kiek įvairiems priekaištams dėl jų žuvimo išskaičiuoti, kuriuose kaltinama ano meto Lietuvos vyriausybė ir Amerikos lietuvių visuomenės dalis, kad lakūnų žygio tinkamai neparengė.

Vietoj iškilmių Lietuvoje, kuklios iškilnės buvo Lenkijoje, kur j lakūnų žuvimo vietą (Soldino mišką) buvo nuvykusi speciali delegacija: Povilas Rotomskis ("Lietuvos kultūriniai ryšiai su užsieniu draugijos" pirmininkas), S. Dariaus duklė gydytoja Nijolė Maštarienė, Adolfas Urbšas, Kauno sklandymo stoties viršininkas Zenonas Brazauskas, rašytojas Alfonsas Bieliauskas, Vytautas Zenkevičius iš kompartijos centro įstaigos. Tačiau delegacija daugiau lankėsi kitose vietose ir daugiau dėmesio skyrė "ryšių stiprinimui tarp Liaudies Lenkijos ir Tarybinės Lietuvos", negu lakūnų paminėjimui.

Lenkijoje gyvenantiems lietuviams Lenkijos valdžia neleido rengti iškilmių Soldino miške.

PREMIJOS MOKSLININKAMS IR MENININKAMS

Liepos 19 d. Vilniuje buvo paskirtos respublikinės premijos už žymesnius mokslo ir meno veikalus. 25,000 rublių premija paskirta "Tarybų Lietuvos istorijos I tomo autoriams: prof. K. Jablonskiui, doc. J. Jurginiui, P. Kulikauskui ir prof. J. Žiugzdai (pasidalintina). Tokia pati premija teko ir matematikui dr. J. Kubiliui už penkių matematikos mokslinių darbų ciklą. 15,000 rublių gavo Kauno Politechnikos instituto docentas Rozenblumas už mokslinį darbą statybos technikos srityje.

Menininkai po 25,000 rublių premijas gavo trys: V. Mykolaitis Putinas už "Sukilėlių" I tomo, Ieva Simonaitytė už "Viliaus karaliaus" du tomus, ir skulptorius J. Kėdainis už skulptūrą "Kolūkio arklininkas".

Be to, Kultūros ministerija paskyrė eilę smulkesnių premijų už veikalukus mėgėjų teatrui bei už dainų kompozicijas arba tekstus: rašytojai Miliūnas, Kubilinskas, kompozitorius Balseys

ir choreografas Lingys gavo po 5000 rublių, rašytojai Lymantas, Justinas Marcinkevičius ir choreografe Morkūnienė po 3000 rublių, kompozitorius Budriūnas, choreografas Tamutis po 2000, ir L. Janušytė su Prokopavičium 2000 rublių pasidalintinai.

"SPONTANISKOS DEMONSTRACIJOS"

Po didžiosios demonstracijos Maskvoj prie Jungtinių Valstybių Ambasados, ištisą savaitę visose įmonėse Lietuvoje, visai taip pat, kaip ir Stalino laikais, vyko "spontaniški darbo žmonių susirinkimai", kuriuose buvo sakomos kalbos ir priimamos rezoliucijos prieš "amerikiečių agresiją" Libane ir anglių — Jordane.

ADOLFAS NEZABITAUSKIS DIRBA "AUŠROS" MUZIEJUJE

Lyg atsakymas į Amerikos lietuvių spaudoje pasirodžiusį klausimą "Kur yra Adolfas Nezabitauskis?" (žurnalistas ir kultūros paminklų apsaugos specia-

listas), liepos 16 d. TIESOJE įdėtas Adolfo Nezabitauskio atvaizdas, kur jis vadinamas šiaulių "Aušros" muziejaus darbuotoju ir rodomas berestauruojąs atrastas skulptūras.

Tos skulptūros yra seni "Aušros" muziejaus eksponatai. TIESA tvirtina, kad muziejaus darbuotojai jas, kaip ir kitus muziejaus eksponatus buvę išslapstę įvairiose vietose "nuo vokiškųjų okupantų sunaikinimo". Iš tikrųjų tie eksponatai buvo, muziejaus globėjui F. Bugailiškui vadovaujant, išslapstyti tik 1944 metų pavasarį ir vasaros pradžioje, artėjant frontui, taigi slapstyti nuo bombardavimo, kuris grėsė iš puolančios sovietinės aviacijos, o ne iš besitraukiančių vokiečių. Moteris, kuri apytikriai nurodė A. Nezabitauskio dabar restauruojamų skulptūrų paslėpimo vietą (jos buvo užkastos žemėje, Lopatiškių kaime), ištisą dešimtį metų buvo nutrenkta į garsiąją Vorkutą, todėl ji tik dabar tegalėjo nurodyti, kurlink tos skulptūros buvo išvežtos 1944 metais. Ji negalėjusi nurodyti tiksliai užkasimo vietos. Tai suprantama, nes pati nekaskė ir ten negyveno, tik dabar, sugrįžusi, matyt, nebegavo teisės gyventi šiauliuose.

JUOZAS STANIULIS ATSIŠVEIKINO SU TEATRU

Juozas Stanulis, buvęs Lietuvos Valstybės teatro aktorius, vėliau Klaipėdos ir šiaulių teatro direktorius, liepos 13 dieną paskutinį kartą vaidino Vilniaus dramos teatre. Jis, po 40 metų darbo scenoje, tapo pensininkas.

PASIGYRIMAI IR PASIPEIKIMAI komunistinėje Lietuvos spaudoje

Šalia daugybės pasigyrimų, išdailinančių visas gyvenimo sritis, ne taip jau retas dalykas dabartinėje Lietuvos spaudoje pamatyti ir pasipekimų. Net oficialių asmenų prakalbose vyrauja vienodas, iš Maskvos nusižiūrėtas ir stropiai kopijuojamas planas: pirma — eilė laimėjimų, o paskui — žodeliu "bet" ar "tačiau" prasideda ir trūkumų, apsilėidimų bei atsilikimų skaičiavimai. Tai, be abejo, daroma tam, kad susidarytų objektyvumo įspūdis.

Vis dėlto, savaime suprantama, teigiamybių išskaičiavimuose daugiau yra pagundos pagražinti vaizdą, o, kalbant apie trūkumus, greičiau gali būti palin-

kimo jų ne per daug teiskelti, ne pėrtamsiai jus nupiešti. Tai yra žmogiškas reiškinys, ir jis pastebimas ne vien pas bolševikus...

Dėl šios priežasties pasigyrimus priimame su tam tikru rezervu, su klausukais, o kur iškeliamos neigiamybės, paprastai neabejojame, kad jos yra neprašytos. Bet tas nei kiek nepateisina palinkimo nuslysti į kitą krašutinumą ir pasipekimus apibendrinti, išpūsti, vien iš jų tedaryti išvadas. Prie tiesos tuo nepriartėjama ir nieko nepasiekama, tiksliai be reikalo susiklaidinama.

Šias mintis ypač skatina liepos 7 d. "Drauge" pačiame pirmajame puslapyje išspausdinti

E. Turausko samprotavimai, kuriuos jam sukėlė "Tiesoje" skaitytas šiaulių Pedagoginio Instituto dėstytojų laiškas — nusiskundimas, kad

"mūsų mokyklose estetinis auklėjimas vis dar nepakankamas. Mokiniai negauna net pačių elementariausių žinių iš dailės, muzikos, architektūros, choreografijos ir kitų meno sričių".

Ypač didelį spūdį, matyt, bus padaręs toks pedagoginio instituto dėstytojų klausimas apie to instituto šimet išleidžiamus 130 mokytojų:

"Ar galės šie mokytojai pasakoti savo mokiniams kas tai yra opera, baletas, jei daugelis jų patys nėra matę; ar galės sudominti mokinius dailę, architektūrą, jei patys nepažįsta žymiųjų menininkų kūrinių, nenusimano vaizduojamojo meno stiliume ir pan.?"

Iš to straipsnio autorius daro labai toli einančias išvadas, kad estetinio auklėjimo srityje Lietuvoje dabar esąs išgalėjęs nepaprastas atsilikimas, ir kad to atsilikimo priežastis esanti tik dabartinė santvarka, jos atneštas skurdas ir jo sukurtoji švietimo bei auklėjimo sistema. Straipsnis baigiamas kategoriška išvada, kad "okupantai nerūpi kultūra, o gryniausia begėdišda mūsų tautos eksploatacija savo imperialistiniams reikalams tenkinti".

Tas, žinoma, tiesa, kad Maskvai Lietuva buvo ir tebėra reikalinga jos saviems reikalams: tą juk atvirai pats Molotovas yra pasakęs Merkiui ir Krėvei. Bet tai nereiškia, kad Maskvai Lietuva reikalinga būtinai "tamsi ir juoda". Dabartiniai Maskvos valdovai gudresni už caro valdininkus ir jie supranta, kad ir Lietuvą jiems yra verčiau turėti išlavintą ir apšviestą (žinoma, pagal jiems reikalingą liniją), negu visiškai tamsią. Tad nei teorija nei faktai nepatvirtina teigimo, esą dabartinė valdžia Lietuvoje lyg ir tyčia stumia žmones į kultūrinį atsilikimą. Priešingai, yra paskatinimų kultūriškai kilti net iš Maskvos, o dar daugiau tuo gana nuosirdžiai susirūpinusių yra vietinėje valdžioje. Kitas dalykas, kad dar toli gražu nėra pasiekta tiek, kiek svajonėse ir pasigyrimuose planuojama. Tvirtinimas, esą, dabar įvykęs švietimo srityje neregėtas atsilikimas, ar kad jį atsilikimą tyčia stumia, jokiais sumetimais nėra mums reikalingas, o kadanęgi yra faktų, iš kurių matyti, kad toks tvirtinimas yra tendencingai perdėtas, tai jis savaime tampa net žalingas, nes mums pačiuose gali griauti pasitikėjimą mūsų susidaromomis nuomonėmis apie Lietuvos padėtį.

Jeigu norėtum pabrėžti, kad, pavyzdžiui, religinio auklėjimo Lietuvos mokyklose visiškai nebėra, tai būtų tiesa, nes jis sąmoningai iš mokyklų išstumtas ir jo vietą proteguojamas antireliginis auklėjimas. Jei tvirtintume, kad toks visam pasauliui populiarus skautų sąjūdis Lietuvoje sunaikintas, tai būtų irgi visiškai tiesa, nes vietoj skautų dabar vyksta aukščiausios spaudimas komunistinių pionierių ir komjaunolų organizacijų labui. Bet iš šiaulių instituto dėstytojų laiško daryti išvadą, kad yra įvykęs "kultūrinis nuosmūkis", tėra labai maža pagrindo. Priešingai, galima tik matyti, kad yra susirūpinimo, kad yra keliamas balsas, kodėl nėra pakankamos pažangos toje srityje. Susirūpinimas pažangos stoka nebūtinai yra nuosmūgio ženklas.

Ar estetinis auklėjimas dabar (Perkelta į 5 psl.)

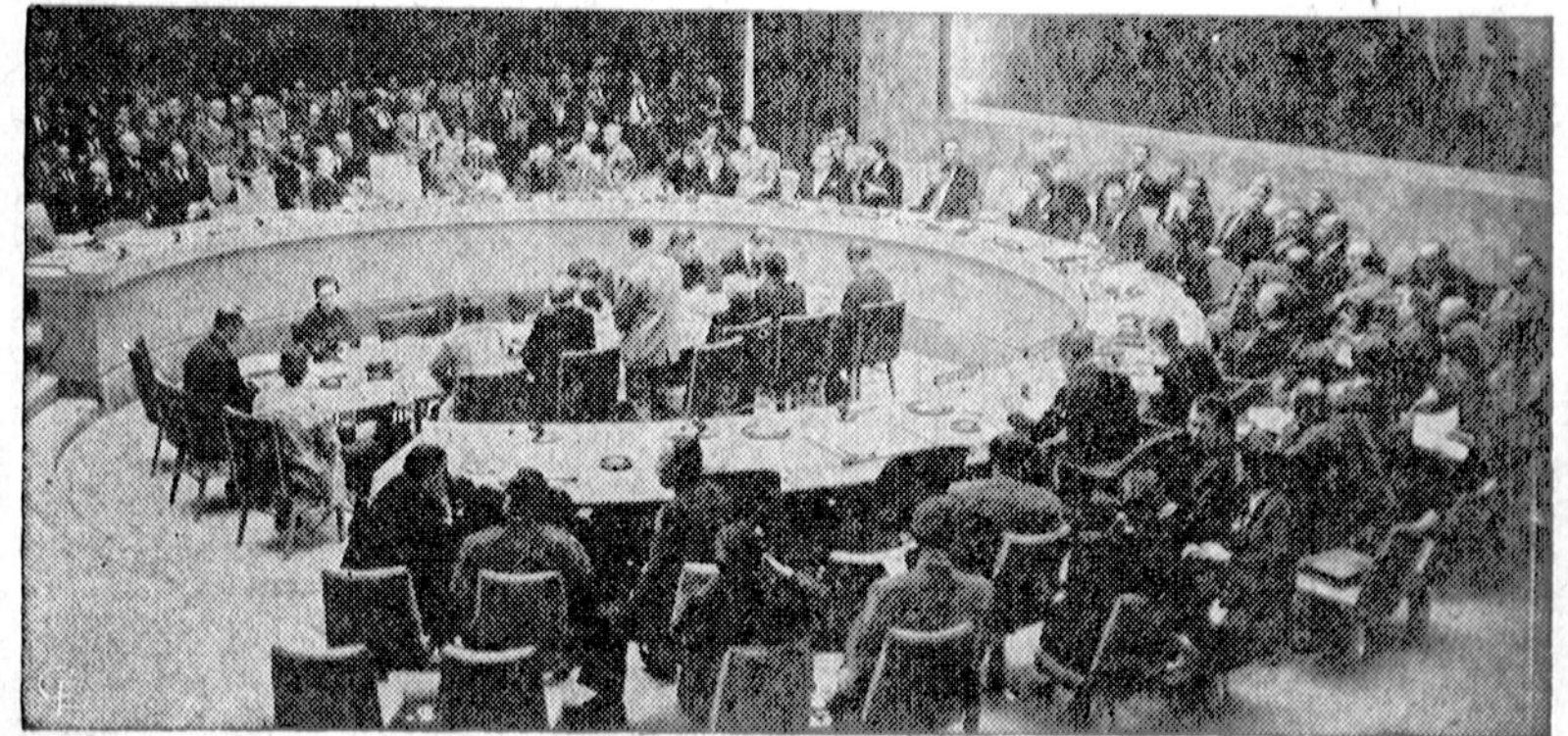

Eisenhower

Macmillan

De Gaulle

Khrushchev

Keturi didieji, kurie dalyvaus viršūnių konferencijoje, Jungt. Tautų Saugumo Taryboje. Apatinėje nuotraukoje Saug. Tarybos posėdžių salė.

RUCŠIASI PROPAGANDINIAM MŪŠIUI

Prieš dvi savaites netikėtai iškilusi įtampa dėl Vid. Rytų, kuriais momentais grasinusi net naujo pasaulinio karo pradžia, pastarosiomis dienomis truputį atslūgo.

Amerikiečių ir britų įgulos, iškeltos Libane ir Jordane tų kraštų provakarietiškais režimams apsaugoti, neturėjo incidentų. Dabar kyla didelis klausimas, kokių būdu jos galės būti atitrauktos, nerizikuojant tų režimų griuvimui. Problema neabejotinai bus paliesta viršūnių konferencijoje, tačiau tenka labai abejoti, ar bus surastas bet koks sprendimas.

Konferencija gali įvykti jau už poros savaičių. Jos iniciatyva, kaip atsimename, išėjo iš Chruščiovo. Grubioje ir agresingoje notoje jis pareikalavo per tris dienas pradėti ją Ženevoje. Anglai ir amerikiečiai, tikėdamiesi, jog Chruščiovas nesutiks, pasiūlė ją šaukti JT Saugumo Tarybos rėmuose. Nepraėjus nė parai, paaiškėjo, jog tai būta klaidingos prielaidos: Chruščiovas sutiko, apsisivainikuodamas didele propagandine pergale. Jis tapo pasaulinės taikos gynėju, priversdamas Vakarų valstybes sėsti už pasitarimų stalo.

Konferencijos programos detalės dar nėra išryškėjusios, tačiau jau dabar aišku, jog tai bus didelis propagandinis mūšis, kuriame Chruščiovas kaltins JAV ir Britaniją "agresija", o Vakarams teks sunkus uždavinys — kaip atkreipti pasaulio dėmesį į

sovietų vaidmenį V. Rytų krizėje.

Apie viršūnių konferenciją kalbama jau aštuonis mėnesius. Vakarai visą laiką skelbė, jog tokia konferencija tik tada turėtų prasmės, jei joje būtų nagrinėjamos didžiosios Rytų-Vakarų santykių problemos: Vokietijos suvienijimas, Rytų Europos klausimai, nusiginklavimas, garantijos nuo netikėto užpuolimo ir t.t. Vakarai nenorėjo, kad konferencija virstų propagandos forumu, bet rezultate išėjo atvirkščiai.

VISAM PASAULY

• Prancūzijos premjeras De Gaulle naujoje notoje pasiūlė, kad viršūnių konferencija Vid. Rytų klausimais būtų išskirta iš JT Saugumo procedūros, jei ji būtų šaukiama New Yorke, tačiau dar geriau būtų, jei ji galėtų įvykti kuriame nors Europos mieste, pvz. Ženevoje. Jo nuomone, Saugumo Tarybos rėmuose konferencija nepasiekianti jokių rezultatų ir po to reikės šaukti antrą panašią konferenciją. Be to, kaip korespondentai pastebi, De Gaulle krašto viduje turis tiek daug problemų, kad negalys ilgiam laikui pasitraukti iš Paryžiaus.

• Bagdado pakto konferencija, kaip numatoma, kviesianti JAV įstoti nariu į Viduržemio gynybos organizaciją. Turkija, Iranas ir Pakistanas ruošiasi prašyti iš JAV daugiau karinės ir ūkinės pagalbos. Didžioji konferencijos problema bus naujosios Irako vyriausybės pripažinimo klausimas. Irakas, kaip spėjama, konferencijoje nebus atstovaujamas.

• Sovietų spauda pradėjo kaltinti JAV, kad ši bandanti sukludyti viršūnių konferenciją, nes ruošianti naują agresiją, greičiausiai prieš Iraką.

• JAV armija erdvėn iššovė ketvirtąjį ir sunkiausiąjį (38,5 sv.) žemės satelitą Explorer IV, kuris skirtas rinkti ir žemėn perduoti kosminio spinduliavimo duomenims.

JIE ISIJUNGĖ I DIRVOS TALKĄ

I vykdoma \$20,000 vaju įsijungė du geri Dirvos bičiuliai:

Gediminas Biskis, iš Chicago \$25.00
Edvardas Petraška, iš Omahos \$25.00

Rėmėjams dėkojame ir laukiame kitų atsiliepimo.

Su šiandien skelbiamais iš viso gauta \$18,891.30
Dar būtinai reikia \$ 1,108.70

JAV armijos 24 divizijos kariai "stovyklauja" netoli Beiruto aerodromo.

Nauji Lenkijos lietuvių rūpesčiai

Valdžios ir partijos pareigūnai pradėjo kelti triukšmą ir nepasitenkinimą Lietuvių Kultūros Draugijos valdybai, kad Draugija iš užsienių pradėjo gauti siuntinius ir juos dalyti vietos vargstantiems lietuviams, nors tų siuntinių iki šiolai Draugijos vardu labai mažai gauta.

Per Draugiją gaunant ir dalyti siuntinius būtų galima užkirsti kelią visokiems avantiuristams ir dar nelietuviams, kurie užverčia užsienio šalpos komitetus laiškais, jų prašydami pagalbos. Iš prašančiųjų tarpo yra ir tokių, kuriems tik tereikia gero biznio, kai tuo tarpu vargstančių ir šalpos reikalingų lietuvių yra nemaža.

Paskutiniu metu Draugija gavo iš valdžios tokius "pageidavimus": 1. Iš Kanados gautą siuntą parduoti komiso krautuvėje Suvalkuose ir 2. Išsiųsti į BALF ir kitur pareiškimus, kad Lenkijos gyventojams iš užsienio pagalba nereikalinga. Be to, užsienio leistina rašyti tikrai giminiams ir iš jų gauti siuntinius.

Kaip ir visuose komunistų valdomuose kraštuose, valdžia ir partija reiskia tikrai "pageidavimus" ir "įsakymų neduoda", bet laudis, atseit krašto gyventojai, tuos "pageidavimus" turi šventai pildyti. Nepildantiems tokių "pageidavimų" yra koncentracijos stovyklos.

Amerikos ir Kanados lietuviai, kurie siunčia siuntinius savo artimiesiems Lenkijoje, ir aukščiau minėtus pageidavimus turėtų atsisveikinti ir savo siunčiamuose laiškuose rašyti tikrai tai, kas reikalinga.

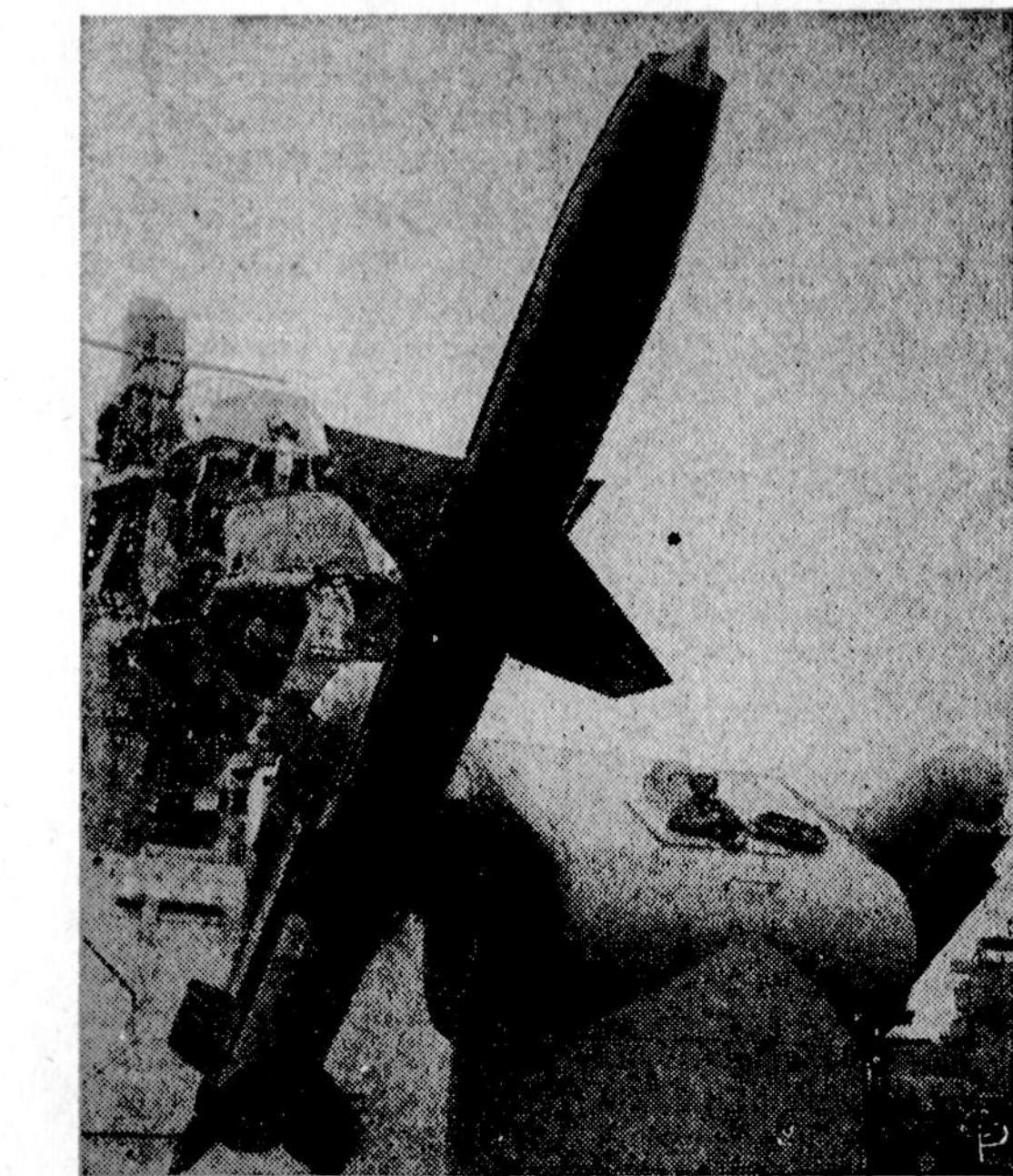
Punske visi laiškai yra skaitomi, atseit, cenzūruojami.

Liepos 8 d. Seinuose įvyko Draugijos centro valdybos posėdis, kuriame dalyvavo ir valdžios atstovai. Buvo svarstoma Lenkijos lietuvių ekonominiai, kultūriniai ir švietimo reikalai. Buvo daug kalbų ir pažadų. Bet atrodo, kad iš tos konferencijos bus tokia nauda, kaip iš saulės šilumos sausio mėnesyje. Valdžios atstovų "pageidavimu" išrinktas naujas Draugijos valdybos pirmininkas — Savickas. Tai partijos narys, todėl valdžios akimis dabar draugijos valdyba bus tvarkingesnė.

Liepos 8 d. 10 mokytojų išvyko į Vilnių keliems mėnesiams pasitobulinti.

Liepos 10 d. vidurinės mokyklos mokinių ansamblis buvo išvykęs į Klevų kaimą eiliniam pasirodymui.

Iš Vilniaus pranešama, kad liepos mėn. 8 d. atvyko kelios sukomunistėjusių lietuvių šeimos iš Brazilijos.

Naujasis JAV kreiseris "Galveston", pirmasis raketomis ginkluotasis karo laivas, rodo savo "muskulą" — Bendix-Talos vairuojamą raketą, skrendančią greičiau už garsą.

DIRVA THE FIELD

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILNIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio. Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
V. Bakūnas (Los Angeles), P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Mielonis (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Šia savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Šie, Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktuviniai metai tikrai gausūs suvažiavimais ir kongresais. Didžioji jų dalis jau praityje, bet Pasaulio Lietuvių Seimas dar prieš akis, ir dera apie jo eigą kiek užsiminti.

Nežinia, kiek į tą seimą atstovų atvažiuos iš kitų valstybių. Aišku, kad pilni atstovų sąrašai bus iš JAV ir Kanados, o iš kitų kraštų bus tiek, kiek atsirastų entuziastų, surandančių laisvo laiko ir nepagailinčių kelių šimtų dolerių. Iš toliau keliaujančių, gal ir su tikslantingais pasiryžusių persiskirti.

Atstovų skaičius neišskus, bet jau sveikinimų tai suplauskis glėbiai. Atsiraiš ir būriai sveikintojų žodžių, nes pagal mūsų protą kaip gi čia nepasirodyti tokiam dideliame įvykyje ir nepasakyti parinktą žodį. Ypač dar, kad mes beveik kiekvienas ką nors atstovaujame ir pilnai turime teisę prašyti žodžio...

Dėl tų gausių sveikinimų čia ir norisi kelių žodžių parašyti. Ypač, kad tie sveikinimai sūryja patį geriausį posėdžiavimo laiką, kada visi dar nepavargę ir šviežios galvos rimtesniems posėdžiavimams. Jie taip lengvai sūryja laiką, jog tik kongresmai ir seimams baigiantis pamatoma, kad nebegalima numatytos programos tvarkingai išbaigti, ir skubomis pravaromai patys svarbieji reikalai.

Esu buvęs Tautiniam Kongrese, atidžiai sekiau Amerikos Lietuvių Kongreso aprašymus vi suose lietuvių laikraščiuose. Ir visi neužmiršta prisiminti, kad pabaigoj nebebuvo laiko svarbiems klausimams rimtai pasvarstyti. Atseit, tą laiką suėdė tie gausūs sveikintojai, kurie didžiojo daugumoj visiškai nieko nauja nepasakė. Tat ir Pasaulio Lietuvių Seimui artėjant, kada tokių sveikintojų antplūdis bus dar didesnis, būtinai reikia tokios tvarkos tiems sveikinimams išgirsti, kad jie brangaus laiko negaišintų.

Rengėjams pats laikas pagalvoti.

Dirvoje pradėjome spausdinti istoriko J. Jakšto spausdinius, kurių iš viso bus aštuoni, ir jie atvaizduos Lietuvą Sv. Kazimiero gyventam laikui. Paskutini du straipsniai plačiau paties paties Sv. Kazimiero gyvenimą ir jo kulto genezę. Tie straipsniai, kaip jau skaitytojai patyrė, turi bendrą antraštę — Kazimieriniai metai.

Dėkodami istorikui J. Jakštui už didelę talką, ypač anuos tolimus laikus priartinti dabarčiai, mes tikimės, kad ir skaitytojai juos atidžiai pasaks ir susidarys anų Lietuvos laikų teisingesnį vaizdą.

Esam gavę keletą laišku, kuriuose skaitytojai pageidauja, kad Dirvoje vėl būtų spausdinama tokių rašinių, kurie, kaip ir Penemundės baltieji pirštai, atidengė raketinio amžiaus pradžią lengvu pasiskaitymu, įves-

tu ir į kitas naujojo mokslo šakas. Pageidauja ir daugiau straipsnių, atidengiančių antrojo pasaulinio karo buvusias paslaptis.

Tiesa, redakcija ir priešingų laišku yra gavusi, ypač tik pradėjus Penemundės pirštus spausdinti. Mes buvom pakaltinti, kad per daug skiriame dėmesio paskutiniojo karo visokiems šnipinėjimams, bet vėliau, kada skaitytojai pamatė, kad čia atskleidžiami raketinio amžiaus pradžios didieji įvykiai, tokie laišukai pradingo.

Redakcija planuoja artimiausiu laiku vėl duoti daugiau lengvų pasiskaitymų, bet pasiskaitymų prasmingų, ne vien tik tuščias intrigas keliančių. Bet norėdume, kad ir skaitytojai pareikštų savo pageidavimus, ko jie daugiau nori. Ir mes būsimė dėkingi, jei tokių pageidavimų laišukų susilausime. Iš jų mes daugiau susiorientuosime daugumos norą, ir pagal galimybes, tuos norus patenkinsime.

NUOMONES

NEMOKANTI PAMOKYK

Katekizmas moko, kad nemokanti reikia pamokyti. Reikia, netinka nemokanti niekinti, žeminti, arba iš jo tyčiotis. Netinka jį iš aukšto žiūrėti.

Minėta katekizmo pamoka prisimena ryšium su garsiaja kapos (60) kultūrininkų pasirašyta deklaracija "Paspriešinkime kultūriniam nuosmūkiui."

Kažkodėl minėta katekizmo pamoka neprisiminė nei gausiems anos deklaracijos kritika. Todėl, kaip iš vieno, taip ir iš kito, naudos labai maža. Nuosmūkių deklaracija ir jų kritika.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PProspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL: 1-3 popiet ir 7-8 p. vak.
Trečiad. ir sekm. ofis uždarytas.
Seštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norwest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.
VAL: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad.
antrad., ketvird., penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas: Ofiso REpublic 7-5020
Namų WALbrook 5-3765

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Jėjimas iš Rockwell St.)
VAL: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Seštadieniais: 2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

BILIETUS FAUSTO OPEROS SPEKTAKLIUI

CLEVELANDE RUGSEJO MĖN. 13 D. 7:30 VAL. VAK.
Masonic Auditorium
3615 Euclid Ave.

GALIMA UŽSAKYTI PASTU. UŽSAKYMUS SU PINIGAIS SIŪSKITE:

Nijolė Bartuškaitė,
1893 Rosalind Ave.
East Cleveland 12, Ohio.

Kainos:
Main Floor \$6.00, \$5.00
Mezzanine \$6.00, \$5.00, \$4.00
Balcony \$5.00, \$4.00, \$3.00

Clevelande gyvenantieji bilietus gali gauti pas santarėčius ir LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE
6933 SUPERIOR AVE.

TARP GYVACIŲ IR INDENŲ

Lietuvio gydytojo laiškas iš Venecuelos

Dirvos skaitytojas A. M. persiuntė redakcijai savo giminiui, atsidūrusio Venecueloje, laišką, kurio įdomesnes vietas pateikiame visiems skaitytojams.

Kaip jau anksčiau rašiau, esu paskirtas į naują vietą. Miestelis, kuriame dabar gyvenu, yra aukštumoje, norint jį pasiekti, reikėjo skristi lėktuvu ir dar porą valandų joti raitam.

Čia dabar prasidėjo lietaus periodas, tik lyja nedaug. Upės dėl didėjančių karščių siemens išdžiūsta, ko anksčiau nebūdavo. Todėl dažnai kai kurias vietas gyventojai palieka ir išsikelia.

Sausros metu visa žolė perdžiūsta, parausta, tereikia tik degtuko ar cigarečių nuorūkos, kad kiltų didelis gaisras. apimam ištisus kilometrus. Ir jų šiemet daug — dėl didesnės laisvės, gal geriau pasakius, betvarkės veik

likos primena liaudies posakį:

Kulė šiaudus be grūdų,
Darė alų avių.

Kodėl nuosmūkių deklaracija neatsiekia savo tikslo? Kokia ji turėjo būti?

Nuosmūkių deklaracija neatsiekė savo tikslo dėlto, kad jos autoriai nesiteikė pateikti skaitytojams nuosmūkių pavyzdžių. Jei vietoj ilgų ir įmančių išvedžiojimų būtų buvę pateikta bent tuzinas pavyzdžių, įrodančių nuosmūkių, tai būtų buvę visai kas kita. Keista, kad nei gausingieji kritikai nepasigėdavo pavyzdžių nuosmūkiui įrodyti. Dėl tos pačios priežasties ir deklaracijos kritikai neatsiekė savo tikslo.

Prisimintinas čia kalbininkas Jablonskis. Ką jis darė, matydamas, kokia netaisyklinga buvo anų laikų laikraščių kalba? Ar jis pasielgė taip, kaip nuosmūkių deklaracijos autoriai? Ar jis rašė pareiškimą, išpeikdamas, išniekindamas savo laikų laikraščių redaktorių ir jų bendradarbių? Ar jis juos gėdino dėl jų nemokėjimo gimtosios kalbos? Ne. To jis nedarė. Jis ir kiti kalbininkai žinojo, kad tokiu būdu jie nepasitarnaus.

Vietoj rašęs apie savo laikų kalbinį nuosmūkį, jis rinko iš įvairių laikraščių netaisyklingus sakinius ir nurodinėjo, kaip taisyklingai rašyti. Tai ir buvo nemokančių pamokymas.

Nuosmūkių deklaracijos autoriai neatsiminė nei katekizmo, nei kalbininko Jablonskio. O atsiminti dar ir dabar galėtų.

Antanas Karavojus

kasdien aplinkui matėme gaisrus.

Čia savotiški žmonės, nemėgsta tvarkos, nesugeba laisvės geram panaudoti. Vengia darbo, visi metasi politikuoti, komunistų partija dirba išsijususi. Užsieniečiai užplūdinėjami, daugomos jų krautuvės.

Mano turimas gailėstingasis seseris praeitą mėnesį keitė du kartą, mat, valdžia paskyrė, o miestelis nepripažino, trukdė joms dirbti, sakė, dabar valdo liaudis...

...Laišką turėjau pertraukti: sode, ant kavos medelių, pasirodė gyvatė — virš 2.5 metro ilgio, stora, eina, kaip tempiama virvė nuo vieno kavos medžio ant kito. Apačioje vištos su viščiukais, ir aš dažnai sudedamoje kėdėje pasėdžiu po tais medžiais. Bet, laimei, ji nėra nuodinga. Tigre ją vadina vietiniai. Ji medžioja nuodingas gyvates, ryja viščiukus, žiurkes, todėl gyventojai jos nežudo. Kita, vadinama Capitan, taip pat laipioja medžiais yra mažesnė ir labai nuodinga. Žmona vieną tokią jau užmušė...

Taigi, visą laiką turiu nemalonumų su gail. seserimis, kurios yra netvarkingos, nenori dirbti. Jos nuolat keičiasi dar ir dėlto, kad darbas nėra lengvas. Reikia dažnai jodinėti, atlikti skiepimus.

Aš pats čia neturiu daug darbo (privačios praktikos nėra). Per dieną, prieš pietus, atleidiu apie 20 ligonių, kurie sueina iš apylinkių. Sunkūs ligoniai atnešami hamakuose. Naktį niekur neįėjau, nėra papročio, galbūt, dėl pavojaus iš gyventojų pusės, nes indėnai yra labai geri, tačiau užgauti — labai kerštingi. Dieną išsijodamas, imu palydovu ginkluotą policininką, neva keliui parodyti.

Naktį retai kas kelia, nebent pasitaiko mušėikos, kurių čia nemaža. Vietiniai gyventojai išgėrę arba bučiuojasi, arba mušasi, naudodami specialius peilius, panašius į karduus. Beveik kiekvienas jų nešiojasi peilį, nors įstatymu tai uždrausta.

Įstatymų yra daug, bet jie visi guli stalčiuose. Kiekvienas diktatorių yra naujas įstatymas.

Visuomet turime daug visokių dizentirijų, ypač vaikų tarpe. Nebėra jau maliarijos, arba tik pėdsakai. Venerinės ligos taip pat likviduojamos. Visi privirstinai skiepjami prieš užkrečiamas ligas.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie pasaulinius karinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos retais paveikslais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$5.00; rašykite: KARYS, 916 W. 150th St., Brooklyn 21, N. Y.

mas ligas. Prieauglis labai didelis.

Ekonominė tautos būklė dėl žibalo ir kitų turtų labai stipri. Kasdien valdžia gauna apie 6 mil. bolivarų iš naftos bendrovių. Nors yra sunkumų, bet kraštas labai greitai progresuoja, kaip ir visa Pietų Amerika.

BOSTON

Seniausia lietuviška radijo programa Naujojo Anglijos, gyvuojanti jau 25 metus, rengia savo metinį pikniką su įvairia ir turtinga programa, sekmadienį, rugpiučio 3 d., gražiam Ramuvos Parke, Claremont Ave., Montelloj-Brocktone.

Programą dalyvauja: pagarsėjusi lietuviškų tautinių šokių grupė, vad. Onos Ivaškienės, svečiai šokėjai: ukrainiečių tautinių šokių grupė, vad. Harry Hrycento; taipgi 11 ir 13 metų brolis ir sesutė Liudmila ir Vitaly Beskronny, kurie šoks ukrainiečių ir gudų šokius; magikas Bourdini the Great, su didmains visus, rydamas ugnį ir parodydamas kitų nuostabių dalykų; vaikus džiuginas klounas Lee Burke; John Albe vaikams rodys gražų lėlių teatrą (puppet show).

Bus ir metinis, tradicinis rinkimas gražuolės "Miss Lithuania of N. E." Pereitų metų gražuolė Irena Andrinaitis iš Hyde Park įteiks šių metų gražuolei bukieta gėlių, senatoriaus John F. Kennedy dovanotą taurę ir kitų dovanų.

Sokiams gros Jono Šurilos orkestras, geriausi šokėjai bus apdovanoti. Bilietai į pikniką tik po 75 centus, įskaitant ir mokestius.

Kasdien su draugais ir pažįstamais praleisti laiką kviečia seniausios N. Anglijos lietuvių radijo programos vedėjai

Steponas ir Valentina Minkai.

NORINTIEJI VASAROTI

savininkų Stasio Lūšio ir Bruteno L. Veito vasarvietėje, kuri randasi saulėtam Cape Code, kreipiasi sekančiu adresu:

Colonial Inn
Beach St.
Monument Beach
Cape Cod, Mass.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie pasaulinius karinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos retais paveikslais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$5.00; rašykite: KARYS, 916 W. 150th St., Brooklyn 21, N. Y.

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

THE LORAIN BANKING CO.

600 BROADWAY LORAIN, OHIO

Member Federal Reserve Bank
Member Federal Deposit Insurance Corp.

SAVING DEPOSITS INSURED
UP TO \$10,000

INTEREST RATE NOW 3% PER ANNUM

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

UPTOWN PRESCRIPTION DRUG STORES

PRESCRIPTIONS OUR SPECIALTY

10543 Carnegie Ave. RA 1-2700
10431 St. Clair Ave. MU 1-3600
18599 Lake Shore Blvd. IV 1-9252
10605 Chester Ave. SW 1-2200

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

THE UNIVERSAL CLEANING & DYEING CO.

UNIVERSAL BRINGS YOU UNHURRIED QUALITY
Cleveland's Finest Cleaners since 1883
Plant—1218-30 East 71st St. HE 1-8100

GREETINGS and BEST WISHES

THE LAKE ERIE BUILDING MATERIAL COMPANY

YOUR NEIGHBOR

1321 MARQUETTE HEnderson 1-5080

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends

L. GOTTLIEB

CONTAINERS and RE-CONDITIONERS

8105 PREBLE AVENUE VU 3-0075

GREETINGS and BEST WISHES
Best Wishes to Our Friends and Patrons

JACK KLUM REALTY CO.

259 East 156 Street IV 1-2901

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

FROM A FRIEND

Kazimieriniai metai (2)

LIETUVOS BŪKLĖ XV AMŽIUJ

J. JAKSTAS

Lietuvos būklė XV a. lėmė kili problema: išlaikyti šimtmečių pagrįstą valstybės savaimingumą, išliekanti bendrojo su Lenkija jogailaičių valdžios.

Ši problema atsirado po Krėvės unijos (1385), kurioje Jogaila pasizadėjo "pridėti" Lietuvą prie Lenkijos, atseit, pats vienas valdyti abi valstybes, kad ir skirtingais titulais. Bet štai iškilus Vytautas Didysis, kuris, pasakano meto kronikininką, skundėsis, jog "Lietuva valdo svetimieji, ko anksčiau nebuvo", bėgo pas kryžiuočius ir su jų pagalba ieškojo pradžioje savo tėviškęs.

Po kelių pasikartojusių Vytauto kovų su Jogaila ir su jo šalininkais, jis tapo Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu ir tuo būdu sutvirtino Lietuvos valstybę greta Lenkijos.

Vytauto įgyvendyta politinė linija buvo tęsiama jo įpėdinio Švitrigailos, kuris, ypač dėl Volinijos krašto, tiek susivaidijo su lenkais, kad šieji, su dalies lietuvių bajorų pagalba, išrinko Lietuvos didž. kunigaikščiu Zigmantą Kęstutaitį.

Švitrigaila, lenkų pasiūsto atstovo Zarembos sukurstytų sąmokslininkų užkluptas Ašmenoje ir iš jų ištrūkęs, pabėgo į rusišką sritį ir jose organizavo pasipriešinimą prieš lenkų eksponentą Zigmantą Kęstutaitį.

Čia jau pastebimas rusiškų sričių didesnis palankumas Švitrigailai laikytinas pirmu ženklu jų atlyžimo nuo bendrosios Liet. D. Kunigaikštijos. Greičiausiai šiosios katalikiškumas ir josios aiškūs pakrypimas Vakarų link bus šaldis ortodoksinių visuomenės santykius.

Kaip ten bebūtų, Švitrigaila, subūręs jėgas rytuose ir pasitelkęs Livonijos ordina, prisitraukdamas jį visokiomis nuolaidomis, tarp ko kita atiduodamas Palangą su poros mylių ruožu, vyko iš Vitebsko į Lietuvą. Tuo tarpu jo priešininkas Zigmantas, lenkų kariškų jėgų sustiprintas, traukė prieš jį iš Trakų. Jie susitiko maždaug 12 km. į pietus nuo Ukmergės, prie Žirnųjų ežero, kur įvyko lemtingos kautynės (1435), pasibaigusios Švitrigailos ir Livonijos ordino pralaimėjimu.

Su Zigmanto Kęstutaičio laimėjimu virš Lietuvos gavo vakarietiškoji ir prolenkiškoji įtaka. Jų abių triumfas simboliškai įamžintas dviejuose varžovų: Pabaisko bažnyčios ir miestelio, (kilusio iš lenkiško Pobojovisko) ir mažo upelio Vintorkos (kilusio iš lot. victoria).

Vadinasi, Žirnųjų kautynės lėmė, kad lotyniškoji krikščionybė, sumišusi su lenkybe, jau tapo neišskiriama iš Lietuvos ateities.

Prolenkiškoji įtaka Lietuvoje aiškėja, kad ir iš sekusios Gardino sutarties (1437), kur Zigmantas sutiko valdyti Voliniją iki savo mirties, kada ji turės tekti lenkams. O Podolija visai paliktai lenkams.

Kai Zigmantas dėl kažkokių, galbūt, asmeninio pobūdžio intrigų buvo nužudytas (1440), bajorai, ištikimi jogailaičiams, kvietėsi į d. k-ščio sostą Jogailos sūnų Vladislavą ir prašė atsiųsti vietininku trylikos metų brolį Kazimierą. Vos atvykęs Kazimierą bajorai tuojau paskelbė d. k-ščiu ir tuo Lietuvą faktiškai atskyrė nuo Lenkijos. Už mažametį Kazimierą valdė bajorai uoliai gyvė Lietuvos žemes.

Ryšiai su Lenkija vėl atsinaujino, kai Lenkijos karalius Vladislavas, būdamas Vengrijos karalium, žuvo kovodamas su turkais ties Varna (1444). Laukė keleris metus grįžtančio karaliaus, nes sklido gandai jį gyvą esant, lenkai pagaliau kreipėsi į Kazimierą, vienintelį Jogailos palikuonį, prašydami užimti jų sostą. Kazimieras sutiko būti jų karaliumi ir prieš išvykdamas davė bajorams garsią privilegiją (1447).

Privilegijoj pirmiausia duodama bajorams daugiau teisių lenkų kilmingųjų pavyzdžiu. Jiems patvirtinamos Vytauto ir Zigmanto dovanotos žemės, jie negali būti baudžiami, vien skundu remiantis, atseit, be teismo sprendimo, nustatoma našlėms ir sūnams paveldėjimo tvarka ir kt. Bajorų teisių padidinimą reiškė ir socialiniai privilegijos nuostatai, kur daugumas valstiečių pareigų valstybei pervestos bajorų naudai. Tuo būdu Lenkijos pavyzdžiu Lietuvoje sustiprinta baudžiava.

Svarbus privilegijoj politinis nuostatas, kuriuo Kazimieras pasižadėjo išlaikyti Lietuvą Vytauto D. laikų ribose. Juo, be abejo, bajorai norėjo apsidrausti nuo lenkų pretenzijų į Voliniją ir eventualiai gauti atgal Podoliją.

Stropiai saugoję Lietuvos savarankumą bajorai, kaip Vilniaus vaivada Goštautas ir kiti, net priekaištavo Kazimierui, kad jis karūnacijos akte įsakmiai nepaminėjo Lietuvos nepriklausomybės. Nors iš kitos pusės Kazimieras paneigė lenkų kėslus pripažinti jiems Lietuvos suverenitetą.

Šiaip ar taip, Lietuva ir Lenkija, nors ir bendro valdovo valdomos, tebuvo lygiomis, savaimingomis valstybėmis. Tai aiškiai dar patvirtino Kazimiero 1446 m. aktas, kur sakoma, jog abi valstybės į "vieną brolišką uniiją" sujungiamos.

Būdamas savaimingas, abi valstybės lygiomis derėjosi ir tiek smarkiai ginčijosi dėl Volinijos ir Podolijos, kad vos nepriejo prie ginkluoto susidūrimo. Tik Kazimiero, kuris dėjosio abiejų valstybių autokratu, tėviškas įsikišimas apmaldė Lietuvos bajorus. Tačiau lenkų pretenzijų paveikti lietuviai didikai stovėjo nuošaly jų trylikos metų kovų su vokiečių ordinu, pasibaigusiu antrąja Torno taika (1466). Čia lenkai atgavo anksčiau turėtą Pamarėlį ir prisijungė vakarinius Prūsus, palikdami ordinui tada dar žymia dalimi lietuviškus Rytprūsius su Karaliaučiaus miestu.

Užsispyrę ginti D. K-tijos savaimingumą, Lietuvos bajorai praleido progą gauti Baltijos pajūrį ir baigtinai užtikrinti dirbtinės, savo laiką atgyvenusios, ordino valstybės pėdsakus.

Lietuvos abejingumą vakarinei politikai galbūt lėmė ne vien neapykanta lenkams, bet ir iš Maskvos pusės kilusios pretenzijų į D. Kunigaikštijos žemes ir Krymo totorių grėsmė. Akivaizdžiai šių pavojų bajorai prašė Kazimierą palikti jiems vietininku sūnų. Tačiau Kazimieras, matydamas sunkią Lietuvos padėtį, nepanoro išleisti jos iš savo rankų. Tad XV a. Lietuva pirmą kartą gavo pajusti Maskvos kėslus, kurie galutinai palaužė jos laisvę 1795 m. ir vėl atsinaujino — kad ir savotiškoje formoje — mūsų laikais.

(Bus daugiau)

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

LOUISVILLE TITLE
INSURANCE COMPANY

Standard Building

MAin 1-2075

Greetings and Best Wishes To Our Friends & Patrons

HONEY'S BAKERY

FOR THE BEST IN BAKED GOODS SEE US

2096 South Taylor Rd.

FA 1-0127

LIETUVIŲ SPAUDA AUSTRALIJOJE

KAZYS KEMEZYŠ

I

"Mūsų Pastogė"

Tebeinant "Australijos Lietuvius" Adelaidėje, ir Sydnėjaus lietuviai veik tuo pat metu susirūpino savo informacinu leidiniu. Ir jo pasirodymo ilgai neteko laukti. Vos keliems mėnesiams praėjus, 1949 metų sausio 26 d. Sydnėje į šviesą pasirodė pirmas spausdintas lietuvių savaitraštis vardu "Mūsų Pastogė". Savaitraščio leidėjas — Australijos Lietuvos Draugija. Atsakomąsias redaktorius Baužė. Redaktorius — J. Žukauskas. Laikraštis išleistas dar anksčiau iš Nepriklausomos Lietuvos emigravusio į Australiją lietuvių Baužės pastangomis.

Suprantama, kad Sydnėjaus lietuviams lietuviško laikraščio būtinumo mintį sukėlė J. Žukauskas, kuris, kaip iniciatorius, vėliau tapo ir pirmuoju šio laikraščio redaktoriumi. Savaitraštis išėjo 4 puslapių, mažoko formato, o vienas puslapis anglų kalba. Taigi pačioje pradžioje, dėl ryšių stokos su lietuvių gyvenamomis vietovėmis, mažai informacijų apie lietuvių gyvenimą Australijoje. Vienok, vėliau laikraštis savo turiniu gerėja, informacijų gausėja.

Tenka konstatuoti, kad, vos tik savaitraščiu bepradėjus eiti, kažkaip, savaime, susidarė tam tikros labai nepalankios sąlygos tolesniam jo klestėjimui. Mat, neužilgo Australijoje įsikūrę lietuvių bendruomenė, ir tuo būdu Australijos lietuvių draugija lyg ir savaime nustojo veikti. Nuoseklumo principu, atrodė, kad savaitraštis "M. P." turėjo pereiti naujos lietuviškos orga-

nizacijos — ALB Krašto Valdybos žinion. Vienok atsakomasis redaktorius Baužė iš karto su tuo nesutiko, tardamas, kad savaitraštis esąs jo nuosavybė. To rezultate, ilgesnį laiką tarp Baužės ir Krašto Valdybos vyko tam tikras trynimasis dėl savaitraščio priklausomybės.

Ta proga naudojantis, buvo net daryta tam tikrų pastangų Sydnėjaus lietuvių savaitraštį padaryti tam tikros politinės krypties organu. To pasekoje, trijų metų laikotarpyje pasikeitė net penki savaitraščio redaktoriai. 1949 m., kaip jau buvo minėta, laikraštį redaguoja J. Žukauskas. 1950 m. laikraščio redaktoriumi jau J. Veteikis, 1951 m. A. Mauragis, ir 1952 metų pradžioje B. Zumeris.

Ilgainiui, matyt, ir Baužei nubodo neaiški laikraščio teisinė padėtis ir nepelningas biznis, ko išdavoje, 1952 metų pradžioje jis sutiko savaitraščio leidimą perduoti ALB Krašto Valdybai, kuri, kaip naujas, bet tikras, laikraščio šeimininkas, redaktoriumi vėl pakvietė buvusį pirmąjį redaktorių J. Žukauską. Jam gi iš pareigų pasitraukus, redaktoriumi tapo J. Kalakauskas, kuris ir redagavo Australijos lietuvių bendruomenės savaitraštį iki mirties. Šiuo metu "M. P." yra redaguojama J. Veteikio.

Kalbant apie lietuvių spaudą Australijoje, tektų pažymėti, kad, nežinūrint to, jog "Australijos Lietuvos" pradėjo eiti 1948 metų pabaigoje, visvien pirmasis spausdintasis lietuvių savaitraštis buvo lietuvių bendruomenės laikraštis "Mūsų Pastogė", nes "A. L.", nežinūrint jo ankstyvo pasirodymo, tepradėtas spausdinti spausdintų tikt 1951 metų pradžioje, taigi dviem metais vėliau nuo "M. P." pasirodymo.

Nežinūrint, koki buvo sutikti kelyje leidimo sunkumai, jau dešimtį metų be pertraukos eina Australijos lietuvių bendruomenės savaitinis laikraštis "Mūsų Pastogė". Jam yra svetimi bet koki ideologiniai nukrypimai ir bendruomenės interesai stovi aukščiau už viską. Todėl, bendruomenės remiamas, ir eina jis be sustojimo, nors kartais ir susidurdamas su finansiniais, ar kitokiais sunkumais.

Per savo ilgą ėjimo laiką savaitraštis žymiai patobulėjo, sustiprėjo ir pat padidėjo. Visą laiką ėjęs tik 4 puslapių, nuo šių metų pradžios pradėjo eiti 6 puslapių. Ir dabar jau turi šiuos nuolatinius skyrius: skautų, jaunimo ir studentų. Naujų skyrių įsteigimu pritraukia lietuvių jaunąjį kartą ben-

Didžiausias pasaulio dirizablis ZPG-2W iš Goodyear fabriko Akrono, Ohio, išskrenda į paskyrimo vietą. Jis pagamintas laivyno užsakymu, su specialiais radaro įrengimais, ir bus naudojamas lėktuvų pavojaus įspėjimo tarnybai vandenynų pakrantėse.

dradarbiauti savam laikraštyje ir tuo kiek nustelbiamas gresiantis jaunimo nutautėjimas. Be abejo, tai yra nepaprastai vertingos ir reikšmingos savaitraščio pastangos, nes, be kitko, tai yra dar ir vienintelis bei tikriausias kelias palaikyti lietuviškiems ryšiams tarp senosios ir naujosios kartos.

Atrodo, koki bebūtų ateityje sunkumai lietuvių spaudai Australijoje, "Mūsų Pastogė" turi daugiausia patikrintą tolesnės egzistencijos ir tobulėjimo kelią, remiant šį laikraštį visiems krašto lietuvių bendruomenės nariams. Jis lieka ir ateityje vienintelis bendruomenės dvasinis ryšininkas, o taip pat bendruomenės visuomeninio, tautinio, kultūrinio ir kitokio pobūdžio veiklos atspindys, kaip lygiai ir tos veiklos žadintojas bei vertintojas. To svarbiausio tikslo linkėtina jam siekti ir ateityje.

"Tėviškos Aidai"

Ir taip, bebeinant dviems lietuviškiems laikraščiams Australijoje, 1956 metų vasario 11 d. Melbourne išleista trečias spausdintasis lietuvių savaitraštis "Tėviškos Aidai". Laikraščio leidėjas Australijos lietuvių katalikų federacija. Redaktorius Br. Zumeris. Laikraštis didelio formato, 4 puslapių, iki 14 Nr., kaip naujagimis, dar švepląs, be lietuviškų spaudos ženklių.

Kaip laikraštis pasisako, svarbiausias jo rūpestis bus informuoti skaitytojus katalikų tikybos klausimais. Bet, esą, kadangi tikėjimo negalima atskirti nuo gyvenimo, tai bus duodama ir pasaulio įvykių apžvalga. Vienok pagrindinė laikraščio užduotis bus palikti anapus bet kurios partinės politikos ryšių. Todėl

laikraštis nevenss politinio gyvenimo apžvalgos, ar jo kritikos, bet vengs tuščių ginčų, kivirčių ir kitų lietuvių vieningumą skaldančių dalykų. Visus lietuvius vertins vienodai ir kiekvieną teisingą pastangą parems.

Naujas savaitraštis iliustruotas, esama net karikatūrų, duodamos religinio gyvenimo savaitinės apžvalgos, kultūrinė kronika, recenzijos, mados ir kinas. Plačios sporto apžvalgos, lygiai plačiai gvildenami kultūros, meno ir kiti reikalai. Informacija bešališka. Tiesa, kartais paliečia bendruomenės opius klausimus, kuo sukelia kartais tam tikrų komentary ir diskusijų bendruomenės laikraštyje "M. P."

Nors ir sunki abiejų lietuviškų savaitraščių Australijoje medžiaginė padėtis, vienok "Tėviškos Žiburiai" pasirodymas Melbourne, reikia spėti, gal dalinai ir buvo svarbiausias akstinas, kad bendruomenės laikraštis paskutiniu metu žymiai patobulėjo, padidėjo. Aš nesimu spręsti ar negerai, kad Melbourne išėjo naujas, lyg ir konkurencinis bendruomenės laikraščiu, lietuviškasis savaitraštis, vienok grynai lietuviškai tautiniu požiūriu, bet koks patriotiško lietuviško spaudinio pasirodymas tremtyje yra teigiamas ir sveikintinas reiškinys. Ypatingai šiame tolimame pasaulio kontinente, kur yra prisiglaudusi mažą mūsų tautiečių saulėlė. Tik tolesnė mūsų tremties gyvenimo ateitis tinkamai įvertins tuos, galima sakyti, didžios vertės mūsų kultūrinis žygys už savo mielos tėvynės ribų.

(Bus daugiau)

Ar įstoja į
VILTIES
draugiją?

ISTABŲS DRAUGAI

AXEL MUNTHE

IZANGA VIENAM VERTIMUI

San Michele knygos skaitytojai čia vėl sutiks daugelį savo senų pažįstamų, visus tais pačiais apdėvėtais drabužiais, nes jie neturėjo kitų persivilkti. Mano draugas Archangelo Fusco, gatvių valytojas Montparnaso kvartale, su roze už ausies, Salvatore šeima iš Impasse, Roussele, Don Gaetano, senasis vargonėlių muzikantas su savo iki melynumo peršalusia bezdžionėle, Monsieur Alredo, su paskutinės savo penkių veiksmų tragedijos rankraščiais pažastyje — visi jie čia yra vėliai. Net Soeur Philomene, švelnioji sesuo iš Salle Ste-Claire, čia gyvena ir miršta. Tie patys apdriskę seni kunigai ir vienuoliai nešioja choleros užkrėstais Neapolio kvartalais savo Madonas ir ypatingus šventuosius, kurie tarp savęs yra susiginęję. Ta pati vaiski saulė šviečia virš Neapolio įlankos, iš kurios mirguliuojančių bangų iškyla ta pati žavioji sala, kur tie patys draugiški žmonės sutinka skaitytoją. Net šunes vizgina uodegomis, sveikindami savo senuosius pažįstamus iš San Michele knygos. Mano mylimasis Tappio iš "Kai Tappio buvo prauzuves" sky-

riaus buvo prosenelis ano Tappio, kurį Miss Hall lydėdavo pasivaikščiojimuose po Villa Borghese, ir kuris mieguistas gudėdavo saulės atokaitoje, San Michele pergoloje, tuo metu, kai Billy, prisigėręs pavianas, žaibo greitumu pirštais medžiavo blusas jo baltame kailyje — vienintelė sportinė medžioklė, kuri buvo leista San Michelėje. Paties Billy genealogija buvo kiek neaiški, aš vis dar tebesu nuomonės, kad jis per kažkurią giminės šaką buvo kilęs iš paties velnio. Tačiau viena yra visiškai aišku, kad anas medinis arklukas, kurį aš San Michele knygoje Kalėdų proga padovanauju mėlynakiui našlaičiui John, yra tiesioginis įpėdinis to medinio arkluko, kurį Petruccio, Salvatore šeimos rūpestis, laikė savo gležnose rankutėse.

Šią knygą rašiau skubėdamas, dabar, deja, turiu per daug laiko. Aš drįstu tikėti, kad, jei šiandien pradėčiau šias paskubomis suregztas istorijas perdirbinėti, nuo jų nusuktinėti pasenusį ir šiandien pašiepiamą patinos stilių — knygą truputį geriau atrodytų šiandieninės kritikos šviesoje ir labiau atitiktų publikos skonį. Bet ir šiandien mūsų

tarpe yra nedidelis skaičius gamtos vaikų su nesugadintais skilviais, kurie paprastą virtuvę ir kuklius, be perkrautų prieskonių, valgius labiau vertina už rafinuotus profesionalų virėjų patiekalus, paprastą kaimietišką vyną labiau mėgsta už putojantį "Veuve Cliquot". Jie, jei niekas daugiau, galbūt pri-tars drąsai šiuos nepretenzingus pasakojimus palikti jų pačių likimui, idant jie patys prasi-muštų kaip sugėbėdami.

Neseniai man vienas draugas skaitė porą skyrelių iš užmirštos knygos, o aš žingsniavau po savo senąjį bokštą ir išsiblaškęs klausiau gerai žinomų praeities balsų. Staiga mano lūpose užgeso užuojautos šypsena, keistas sunkumas užgulė mano krūtinę ir aš visa širdimi panorau, kad galėčiau atsisėsti ir šiandien parašyti lygiai tokią pat knygą, kaip toji — su visais jos techniniais trūkumais, su jos lyrikos antplūdžiu, su jos vaikiškomis išdaigomis, su jos naiviu pastitikėjimu, su neišnaudotu gyvenimo džiaugsmu ir nesukrečiamu tikėjimu. Ak! Veltui aš troškau — tai buvo mano jaunystė, kurios geidžiau grįžtant.

La vie s'en va, Madame, la vie s'en va! — Helas! la vie non, mes nous nous en allons.

KAIP ŠI KNYGA ATSIKIRADO

Tas, kuris šią knygą rašė, nėra rašyto-

jas, jo laikas priklauso realybei, kuri niekad jam neleidė rimtai pabandyti rašyti. Jo palinkimai visais jo gerasias mintis ir pastangas nukreipė į specialią kūrybą, kurios skaitytojų ratas susideda iš išimtinai iš vaistinin-kų.

Leiskite man papasakoti mažą pergyvenimą iš Paryžiaus laikų, kuris manę paskatino šias kuklias istorijas paskelbti.

Vieną dieną savo darbo kabinete radau jauną damą — greičiausiai anglę — su dideliu ryšuliu ant kelių. Aš paklausiau jos, kuo galėčiau jai patarnauti, ir ji pradėjo man pasakoti ilgą savo vargų istoriją. Niekas pasaulio jos daugiau nedomina, viskas įgrise, o labiausiai pati sau. Ji galinti turėti visa, ko trokštanti, galinti keliauti, kur tik norinti, bet ji nieko netrokštanti, nenorinti niekur keliauti. Jos visą gyvenimą prabėgo tingioje prabangoje, beprasmiškai, nenaudingai ir be džiaugsmo sau ir kitiems — pasakojė ji. Jos tėvai ją tapę nuo vieno gydymo prie kito — vienas prirašęs Egiptą, kur ji praleidusi visą žiemą, kitas Cannes, kur ji nusipirkusi didelę vilą, trečiasis — kelionę į Indiją ir Japoniją, iš kur ji tik sugrįžusi sava tūkstančio tonų jachta.

— Jūs esate vienintelis gydytojas, kuris man iš viso pagelbėjo, — tęsė ji toliau.

— Per paskutines dvi savaites aš geriau jaučiuosi kūnu ir dvasia, negu ištisais metais. Visa tai Jūs nuopelnas, ir aš šiandien atėjau Jums padėkoti.

Aš maloniai klausiausi pagyrimų, kuriuos dėkinga dama bėrė už mano sėkmingą gydymą, tačiau dar labiau būčiau džiaugęsis, jei būčiau buvęs visiškai tikras, jog aš nesu jos savo gyvenime matęs. Ji greit atidarė savo didžiulį ryšulį, ir aš apstulęs pamaciau ją traukiančią vieną po kitos lėles ir be jokių ceremonijų kraunančią ilgon eilėn ant mano rašomojo stalo, tarp mano raštų ir instrumentų. Iš viso buvo dvylika lėlių. Vienos buvo apvilktos glotniai gulinčiais, gerai pasiūtais kelinio drabužiais, kitos mėlynais buriuotojų kostiumais su laivyno kepurėmis, kitos vėl elegantiškuose išieginuose tualetuose su tikrais nėriniais ir -strauso plunksnomis prie didelių skrybėlių, dar kitos puošniuose baltuos drabužiuose ir mažuose šilkiniuose bateliuose atrodė, lyg būtų vos tik išėjusios iš Elizėjaus rūmų baltos.

Na, aš esu įpratęs savo kabinete kalbėtis su visais įmanomai keistais tipais, ir man pasirodė, lyg jaunosios damos akys būtų keistai sublizgėjusios.

(Bus daugiau)

PASIGYRIMAI IR PASIPEIKIMAI

(Atkelta iš 1 psl.)

menkesnis, ar toks, ar net geresnis, kaip Lietuvoje buvo nepriklausomybės laikais, tikrai spūsti sunku. Yra žinoma, kad kurį laiką tenai mokyklose buvo sumažintas piešimo, dainavimo (ir net sporto pamokų skaičius. Bet jau prieš trejetą ar daugiau metų pedagoginiuose laikraščiuose tas klausimas buvo nuolat judinamas (net jaunas kompozitorius Juzelianas savo laiku rašė, kad būtinai reikia padidinti muzikos pamokų skaičių, tikslu kelti mokinių estetinį išsilavinimą), ir jau yra rezultatai: tų pamokų skaičius arba jau padidintas, arba numatytas didinti.

Dabartinių metų pedagoginėje spaudoje ir net pačioje M. Gedvilio vadovaujamoje švietimo ministerijoje vyksta gana rimtos diskusijos apie bendrojo lavinimo mokyklų reformą. Prieš porą metų Lietuvoje (ir visam Baltijai) buvo išskovota teisė palikti vienuolikos metų mokyklų sistemą (Sovietų 10 metų). Dabar Lietuvoj rimtai diskutuojamas sumanymas pereiti į dvylikos (ar net trylikos) metų sistemą, ir jau kelios mokyklos, kaip bandymas, yra pervesotos į dvylikmetes. Ryšium su tuo kaip tik pabrėžiamas reikalingas skirti atitinkamą pamokų skaičių ir kultūriniam-estetiniam lavinimui. Kas iš to išeis, kaip pasiseks tuos iš esmės gerus sumanymus įvykdyti, tą parodys ateitis. O jei dabar tuo (ir daugeliu kitų) požiūriu padėtis dar nepatenkinama, tai nėra pagrindo per daug priekaištauti bei stebėtis, nes ir nepriklausomos Lietuvos laikais toki gerai norai ne taip jau lengvai sekėsi įvykdomi.

Pavyzdžiui, man nei kiek nesukelia nepaprasto nusistebėjimo faktas, kad šiauliuose pedagoginį institutą baigusieji mokytojai ne visi dar yra operą matę. Ogi seniau šiauliu mokytojų seminariją baigusieji ar visi jau būdavo operą matę, nors jiems ta opera buvo tada arčiau, Kau- ne, ne Vilniuj... Arba net ir Klaipėdoje institutą baigusieji — ar tikrai taip jau buvo viską matę ir visose estetikos srityse taip apsišvietę, kad galėjai tikėtis iš jų gerų estetikos skleidėjų?

Aišku, tenyščiai pasipeikimai tik paliudija, jog, nepaisant daugybės skambių pasigyrimų, dalykai tebėra toli nuo norimos

Salomėja Valiukienė pasirodys Mortos rolėje Fausto operoje, įvykstančioje rugsėjo mėn. 13 d., 7:30 val. vakare Masonic Auditorium, 3615 Euclid Ave. Chicagos Lietuvių Operos vieneta į Clevelandą pakvieta Lietuvių Studentų Santaros Clevelando skyrius. Bilietai į operą gaunami Lietuvių Prekybos Namuose, 6933 Superior Ave.

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

**CLEVELAND
REGISTER AND
GRILL COMPANY**

3188 EAST 80th ST.
YU 3-4418

pažangos, o neretai gal yra ir atgal nužengė. Bet kai ir tenai keliamas tokiomis dalykais susirūpinimas, keliamas tų pačių lietuvių, nepaisant koks jų oficialus politinis "tikėjimas", tai nėra pamato iš to daryti priešingą išvadą. Toks reagavimas tik be reikalo duoda pamato sakyti, kad čia, užsieniuose lietuviai esą apakinti, nieko nežina, nieko nesupranta apie tai, kaip ten yra, ir moką tik viską neigti. Palikime geriau tą dalykų vertinimo metodą Michailovo agentams, pav., V. Dausai ir Co. Jie tai ir norėdami, turbūt, negali apie lietuvių užsieniuose objektyviai kalbėti. Bet mes tenyščiai padėti galim vertinti pagal patiriamus faktus, tai kuriems galams mums save degraduoti į "daušis-ką" lygi? — vr.

DĖKOJAME DIRVOS RĖMĖJAMS

Dirvai parenti skaitytojai atsiuntė šias aukas:

Lenkevičius J., Chicago	\$2.00
Narvydas Pr., Brooklyn	2.00
Gricevičius V., Chicago	2.00
Simkus M., Chicago	2.00
Cičenas K., Chicago	2.00
Simkaitis O., Tampa	1.00
Puskepalaitis A., Hyde Park	8.00
Petraska E., Omaha	1.00
Jankus Z., Cleveland	2.00
Prackaila L., Chicago	1.00

Aukotojams tariame nuoširdų ačiū.

LIETUVIŲ PASAKOS JAU BAIGIAMOS SPAUSDINTI

Stepo Zobarsko paruštos Lithuanian Folk Tales, kurias leidžia Gerald J. Rickard knygy leidykla, jau baigiamos spausdinti ir pasieks prenumeratorius apie ateinančių mėnesio pabaigą. Knygoje bus 36 pasakos, kurias pailustravo Ada Korsakaitė.

Dr. Jonas Balys parašė paaiškinamąjį žodį apie tų pasakų kilmę ir nurodė jų ryšį su kitų tautų pasakomis.

Knygos gale pridėta rinktinė bibliografija ir pasakų klasifikacija.

Kadangi knygos spausdinamas ribotas tiražas, patariama jų užsiprenumeruoti ne vėliau kaip iki rugsėjo mėn. 15 d. Aprūpinus visąsias ir universitetų bibliotekas, rinkai liks labai nedaug.

Knygos kaina \$4.50. Adresas: Stepas Zobarskas, 87-87 88 St. Woodhaven 21, N. Y.

Parduoda savininkas
8 k. vienos šeimos namas. 4 mieg. Naujas vandens šildytas. Storms and screens. Kilimai. Prie susisiekimo ir mokyklos. Labai geram stov, E. 115 ir St. Clair rajone.
Saukti: LI 1-0853. (57)

MARGUTIS
yra pats seniausias Amerikos lietuvių žurnalas. Jis išeina kiekvieną mėnesį — yra gausiai iliustruotas, turiningas, įvairus ir skaitomas su malonumu.
Margučio adresas: 6755 So Western Ave., Chicago, Ill.
MARGUČIO metinė prenumerate \$3.00.

**IŠTIKUS GAISRO
NELAIMEI**

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS,
609 Society for Savings Bldg.
Telef.: MAIN 1-1773
Rezidencija: PENINSULA 252

Staiga mirė Vladas Apynys, grįždamas 1958 m. liepos 27 d. iš atostogų į namus, ištiktas širdies smūgio. Paliko žmoną Jonę ir brolį Joną Cmieliauską, dabar gyvenantį Los Angeles, Calif.

Poniai Apynienė, broliui Jonui ir visiems artimiesiems reikiame gilią juoautą.

Velionis laidojamas šį trečiadienį. Pašarvotas Jokubauskų laido tuvių namuose.

Onos ir Kazio Karpių 35 metų vedybinio gyvenimo sukaktis, dalyvaujant daug artimųjų ir bičiulių, buvo atšvęsta praėjusį seštadienį ir sekmadienį. Susilaukta daug sveikinimų ir gražių dovanų.

A. Sagienė yra išvykusi ilgesnė kelionė op Ameriką. Padarys virš 4000 mylių ir aplankys: Indiana, Illinois, Wisconsin, Minnesotą, S. Dakotą, Wyoming ir Colorado.

ALT Clevelando skyriaus atstovų susirinkimas Rugsėjo mėn. 10 d. 11:30 val. (sekmadienį, tuo po pamaldų), Lietuvių Sveikatos apatinėje salėje, šaukiamas Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus atstovų susirinkimas. Darbotvarkėje: metinio darbo plano svarstymas ir priėmimas, pranešimai iš Lietuvių Kongreso Bostone, finansiniai reikalai ir kt.

Skyriaus valdyba prašo skyrių sudarančių organizacijų atstovus atvykti į šaukiamą susirinkimą.

Stp. Dariaus laivas reikią padėką savo nuoširdiesiems rėmėjams: p. Z. Peckui už laivų remontui parūpinus reikmenis, p. V. Petkevičiui už stovyklinio inventoriaus pervežimą, p. I. Veitienėi už talką stovyklos virtuvėje ir p. P. Jurgutavičiui už talką statant stiebą. Ypatinga padėka reikiama p. Blažienės šeimai už patalpą laivui, kuriomis visą žiemą ir šiuo metu jūrų skautai naudojasi.

"Neringos" skaučių tuntininkė skaučių tėvams išsiuntinėjo pranešimą Tautinės Stovyklos reikalais. Tėvai informuojami apie maršrutą į stovyklą, laiką (VIII. 15-30), mokestį, dienotvarkę ir kt. Dėl platesnių informacijų tėvai prašomi skambinti tuntininkės sktn. A. Petukauskienei — RA 1-1435, sktn. E. Nainienei — IV 1-8472 arba pasktn. J. Laikūnaitėi LI 1-5477.

Seserijos TS vadovaus vyr sktn. L. Čepienė, komendantė — sktn. J. Laikūnaitė.

D. L. K. Birutės Karių šeimų Moterų D-ja rugsėjo 8-sios dienos — Tautos šventės tradicinį minėjimą-vakara ruošia rugsėjo mėn. 20 d. Lake Shore Country Club patalpose.

Dainos choras rengia gegužinę sekmadienį, liepos 27 d., J. Blaškevičiaus miške, Chardon Rd., tik pravažiavus 306 kelią. Pelnas skiriamas naujosios mokyklos naudai.
Visus nuoširdžiai kviečia Valdyba

Pilėnų tunto Martyno Jankaus jūrų budžių įgula

liepos 19 vakare iš Gordon parko uosto, Alf. Bielskio motorlaiviu, buvo išplaukusi į smarkiai banguojantį Erie ežerą. Ežere įgulos vadas jūrų vyr. sktn. VI. Petukauskas tarė žodį įgulos nariams apie Lietuvoje žuvusius

**KAS
UŽSISAKĖ
TAS NESIGAILĖJO!**
DIRVA

KVIETIMAS

SEŠTADIENĮ, RUGPIŪČIO 2 DIENĄ 7 VAL. VAK. GRAZIOJE LAKE SHORE COUNTRY CLUB SALEJE LIETUVIŲ RADIO KLUBAS RENGIA SAVO TRADICINĮ VASAROS VAKARĄ.

PROGRAMĄ ATLIKS VIEŠNIA IŠ CHICAGOS SOLISTĖ SALOMĖJA VALIUKIENĖ IR AKTORIUS PETRAS MAŽELIS. ŠOKIŲ ORKESTRAS, VAISĖS IR ŠIMTAI ATŠILANKANČIŲJŲ RADIO RĖMĖJŲ SUKURIA JUKIĄ MŪSŲ VAKARŲ NUOTAIKĄ.

TĖVIŠKĖS GARSŲ RADIOJAS MALONIAI KVIEČIA VISUS SAVO BIČIULIUS IŠ CLEVELANDO IR APYLINKIŲ DALYVAUTI ŠIAME VAKARE.

Bilietai kainos — studentams ir moksleiviams \$1.50, kitiems — \$2.50. Staliukus rezervuoti pas J. Kaklauską telef. GL 1-2350 arba J. Stempužį telef. UL 1-2426. Sekmadienį bilietai parduodami Spaudos Kioske.

Nuoširdžiai visų savo rėmėjų laukdama
**LIETUVIŲ RADIO KLUBO
VALDYBA**

jūrų skautus. Jiems pagerbti prie jūrų budžių vimpilo į vandenį buvo nuleistas gyvų gėlių vainikas su atitinkamomis apeigomis.

Liepos 20 d. rytą Stp. Dariaus laivo jūrų skautai su tradicinėmis apeigomis Erie ežere nuleido vainiką Atlanto nugalėtojų Stp. Dariaus ir St. Girėno bei Lietuvoje žuvusių jūrų skautų atminčiai pagerbti.

**J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS**

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CHIN'S RED DRAGON RESTAURANT

SERVING THE FINEST CHINESE AND AMERICAN FOOD

3048 ST. CLAIR AVE.

PR 1-0190

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

WIEHN'S BAKERY

12429 ARLINGTON AVENUE

GL 1-3756

For GOOD Baked Goods—See WIEHN'S

Best Wishes to Our Friends and Patrons

OLESICK REALTY

Realtor

5546 Pearl Road

TU 4-5200

GREETINGS and BEST WISHES

FRENCH CUISINE

DUCK ORANGE — LOBSTER AMERICAINE
A VARIETY OF TORNEDOS — FROG LEGS
SAUTE PROVENCAL — PREPARED BY CHF ETIENNE

THE WAGON WHEEL

AIR CONDITIONING — AMPLE PARKING

13114 Woodland Ave. For RESERVATIONS Call LO 1-6900

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CONCRETE PIPE CO., OF OHIO

OLD MILES ROAD

MO 3-8733

RADIO VAKARE

aktorius Petras Maželis su Romu Apanavičium atliks ištrauką iš premijuotos dramos Penki Stulpai Turgaus Aikštėje. Solistė Salomėja Valiukienė pasirodys pirmą kartą Clevelande, atlikdama dainų ir arijų koncertą.

Solistė gražiai pasirodė Fausto operoje Chicagoje bei viename amerikiečių teatre.

Radijo vakaras įvyksta šeštadienį, rugpiučio 2 dieną Lake Shore Country Club (Eddy Rd. ir Lake Shore Blvd.). Pradžią 7 val. vak.

6 k. mūrinis namas

Prie St. Clair ir Eddy Rd. Labai geras pirkiny. Gerai įrengta, visur variniai vamzdžiai. Banko įkainuota \$18,500, bet prašoma tik \$17,300.

Kapel Realty, Inc.
RE 1-0400 * 25000 Euclid Ave.

**PRANESAMA...
NATIONWIDE'S
naujas**

**ŠEIMOS
DRAUDIMAS**

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naują prisidėjusį (po 14 amžiaus dienų) NE KIEK NEPADIDĖJANT už mokamą vieną draudimą!

Skambinkit:
PAULINA MOZURAITIS,
Agentas
SK 1-2183

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

**AUTOMASINŲ
TAISYMAS**

Masinių viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.

Parduodami amžini automobiliai.

24 hours towing.

Dienos telef.: HE 1-6352.
Nakties telef.: LI 1-4611.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnaviną įvairiose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savo savuose namuose. Klubas turi įvairius garsiakalbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsirikiate, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laido tuvių direktoriai ir balsamuotojai

35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue

936 East 185 St.

EN 1-1763

KE 1-7770

DIRVA

THE FIELD

VINGIAI IR PERSPEKTYVOS

J. P. P.

Prieš Vakarus nusiteikusi Irako junta, amerikiečiams ir britams iškėlus savo įgulas Vid. Rytuose, pasijuto nebesaugi dėl savo ateities ir todėl visomis išgalėmis stengiasi išvengti bet kokio preteksto pašalinei intervencijai. Kai kurie stebėtojai sako, jog ji vargu beįsijungsianti į Nasserio Jungt. Arabų Respubliką (su Nasseriu pasirašė tik savitarpinės pagalbos sutartį), vengs pasitraukti iš Bagdado pakto ir nacionalizuoti naftą.

Tokių vilčių, kaip spėjama, skatinamas, o iš dalies ir marokiečių spaudžiamas, naująją Irako vyriausybę pripažino ir Tūniso prez. Bourguiba.

Alžiro sukilėlių pradėjo smarkiai pulti prez. Bourguibą, kad jis savo kraštą vedas į prancūzų kolonialistų rankas. Mat, birželio 30 d. Prancūzija ir Tunisas pasirašė sutartį dėl naujos naftos vamzdžių linijos pravedimo, jungiančios neseniai Alžire atkurtus Edjele šaltinius su Gabės uostu.

Iš karto prancūzai norėjo liniją vesti trumpesniu keliu — į Libijos uostą Zouara, tačiau išlaisvinimo Frontui įsikišus, Libija projektą atmetė.

Tūnisas aiškina, kad naftos vamzdžių pravedimas sumažins krasnę nedarbą, tačiau sukilėliai skelbia, jog tai esanti tuščia kalba, nes Alžiro nafta einanti Alžiro įjungimui į Prancūziją apmokėti.

Moskvos protestas dėl JAV lėktuvų skridimo per Austrijos teritoriją į "amerikinės agresijos sritis Art. ir Vid. Rytuose" buvo įteiktas ir paskelbtas tik kelio mis valandomis prieš kancelerio Raabo atvykimą Maskvon. Raab lankosi Rusijoje neseniai Austriją vizitavusio Mikojano pakviestas. Vizito metu jis tikisi derėtis dėl naftos duoklės sumažinimo ir abipusės prekybos pagyvinimo.

Protesto notoje sovietai sako, kad JAV "grubiai pažeidusi" neutralumo pagrįstą Austrijos valstybės sutartį, kurią ir ji pati pasirašiusi, o keliomis valandomis vėliau, Raabui pasiekus Maskvą, Pravda vedamajame apie sovietu-austro draugystę dar priduria: skridimai parodė, kiek JAV "valdantieji sluoksniai" tesirūpina Austrijos tautiniais interesais...

Lenkijos "išsilaisvinimo šventės" proga Gomulka Lodžėje pasakė aštrią kalbą prieš Vakarus

Dar viena solo (J. Stasiūnas) daina reikalauja pastabos. Tai J. Tallat-Kelpšos "Koksai lengvas poilsėlis". Argi pagrįstai ta "atostogaujančio inteligento lopšinė" pavadinta liaudies daina?

Bet nenusiminkime. Lieka pamintėtos dar aštuonios dainos (o pridėjus jau minėtus "Kubila" ir "Gaidį" bus dešimt), kurios visai gerai ar bent gana patenkinamai reprezentuoja lietuvių liaudies muzikos pobūdį. Tos dainos, žinoma, kompozitorių perkomponuotos ar bent harmonizuotos chorams (pora tik solistams), bet tai juo geriau, nes girdime tas dainas nebe primityviame, o kultūvuotame pavaldale, ir, atrodo, gana gerai (B. Dvariono, St. Šimkaus, A. Račiūno, J. Juzeliūno ir E. Balsio) kultūvuotame.

Po to iškyla sunkiai išsprendžiamas klausimas. Pirmą tokio masto lietuviškos muzikos plokštelę galėtų būti puiki dovana lietuvių draugams, kuriuos norėtumėm supažindinti su lietuviška muzika. Ji galėtų būti geras šaltinis radijo stotims, kada nekada sumanantoms ir lietuviškos muzikos į savo programas įtraukti. Ar ši plokštelė tokiame reikalu tinka, ar rekomenduotina? Apsvarsčius už ir prieš, galbūt — taip. Tačiau tai ne entuziastingas atsakymas. Sunku susilaikyti nuo rezervų. Dovanamas kam ją, rodos, būtinai turėtų pasakyti čia minėtus rezervus. O siūlydamas pasiklausti lietuviškos muzikos pavyzdžių, bandyčiau dėti adatą ne ant visų plokštelių esamų dalykų.

Leidėjų pastangos padaryti viską gerai tiesiog jaudina. Juk jie, pasirodo, stengėsi net lietuviškus ženklus ant raidžių lietuviškuose žodžiuose (pavadinimuose ir pavardėse) uždėti. Bet ir čia pataikė ant "ekspertų", kurie nebuvo ekspertai. Pavardėse pilna klaidų, ženkla daug kur uždėti, kur jų visai nereikia, o kur reikia nėra... Bet pastangų būta gražių. Ir todėl turėtų būti dėkingi MONITOR RECORDS leidyklai už tą dovaną.

Lithuanian Songs and Dances
MONITOR MF-305
Monitor Records, 445 W. 49 St.
New York 19, N. Y.

Rusijos-Turkijos pasienis, kurio artumoje manevruoja apie 20-40 rusų divizijų. Pro langą matomi turkų pasienio sargybiniai, o tolu — rusų pasienio sargybos būstinė.

Pranešu giminėms ir pažįstamiems mane ištikusią didelę nelaimę, kad 1958 m. liepos mėn. 27 d. 1:30 val. p. pietų, grįždamas iš atostogų į namus, pakeliui iš geležinkelio stoties, širdies liga staiga mirė mano brangus vyras

A. A. VLADAS APYNS

gimęs 1904 m., Lietuvoje dirbęs žemės ūkio Ministerijoje, o Amerikoje braižytoju.

Pasarvotas Jakubauskų laidotuvių namuose Edna Ave. ir laidojamas šį trečiadienį.

Nuliūdusi Jonė Apynienė

"agresorius" ir pabrėžė, jog "draugystė su Sov. Sąjunga yra liaudies Lenkijos granitinis pagrindas". Tačiau Varšuvoje tarp Gomulka stengiasi vis tolyn nustumti ateinančią partijos CK posėdį, kuris buvo numatytas ši mėnesį ir greičiausiai neįvyks iki rudens. Priežastis: jo šalininkų skaičių komitete viršija maskvinės linijos šalininkai, ir jis būkštuoja, jog galys būti išstumtas.

Jau nebe Suslovas, o marš. Malinovskis esąs Kremliaus Nr. 2, — kalbama Rytiniame Berlyne. Suslovas, nors ir tebeturįs tą patį postą partijoje, bet savo galia praradęs paskutiniame politbiuro posėdyje.

Ar tik ne Hongkongas bus tikinčiųjų "sunkių pasėkų", kuriomis Raud. Kinija pagrasino Britanijai po parašytininkų išlaipinimo Jordane? Londone būkštaujama, kad komunistai galį nutraukti Hongkongui vandens ir maisto tiekimą. Tai sutaptų ir su kitomis pranašystėmis, pagal kurias Chruščiovas per Kiniją galys pradėti išstumdinėti vakariečius iš Azijos.

Venecuelos sostinėje Caracase

vis labiau kalbama apie naujai planuojamą perversmą. Esą, studentai jau dalinasi ginklais ir ruošiasi eventualioms kautynėms. Laikinosios vyriausybės galva adm. Larrazabal į amerikiečių laikraštiniuko klausimą apie tuos gandus nieko konkretaus neatsakė, tik pastebėjo: "Kur yra dūmų, ten turi būti ir ugnis".

PAŽINKIMAS IR SUPRASKIM LIETUVOS GYVENIMĄ

Lietuvos Naujienų Atrankos skaitytojams

Iš skaitytojų tų laikraščių, kuriuose skelbiama LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA (arba žinios, pažymėtos LNA ženklu), girdėti susidomėjimo pareiškimai, o kartais, kai tų žinių laikraštyje nepasirodo, net ir paklausimų, kur jos dingę.

Vieno tokio paklausimo atveju laikraščio (DIRVOS) redakcija paaiškino, kad spragos pasitaiko dėl stokos laiko, reikalingo žinioms paruošti spaudoje. Iš tikrųjų tai yra tik iš dalies tiesa, nes yra ir kitų priežasčių, dėl kurių LNA žinių gali kurti laiką "pritrūkti".

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA (LNA) yra:

"žinios ir apžvalgos apie Lietuvą spaudai ir dokumentacijai. Leidžia Lietuvos Nepriklausomybės Tarka (LNT). Lėšomis remia Lietuvos Nepriklausomybės Fondas (LNF)".

Toks yra formalus LNA biuletenio "kilnės liudijimas". Tos "žinios ir apžvalgos" yra prie Lietuvos Nepriklausomybės Tarkos veikiančio Lietuvos Būklės Studijų Centro (LBSC) kuklus darbo vaisius. Lietuvos Nepriklausomybės Fondas rėmėjų suaukotomis lėšomis LBSC aprūpina patalpa ir apmoka (tuo tarpu nedidukais) išlaidas žinių šaltiniams įgyti bei biuletenio išsiuntinėjimo ir kito susijusio išlaidas. (LBSC tiesioginis darbas atliekamas be atlyginimo).

LNA biuletiniai nespausdinami: jų rašoma tik keli egzemplioriai, kurie pavirsta tūkstančiais keturiuose lietuviškuose laikraščiuose, būtent, š. Amerikoje DIRVOJ, P. Amerikoje ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSIS, Europoje EUROPOS LIETUVY ir Australijoje MŪSŲ PASTOGEJ. (DIRVA paprastai paskelbia visą šią biuletenių esamą žinią, o kiti dar padaro atranką nuo savęs, pagal tai, kiek jie gali toms žinioms skirti vietos).

Žinių iš Lietuvos pluoštai vadinami Lietuvos naujienų atranka todėl, kad iš tikrųjų yra tik per gana "retą sieta" atsijota atranka, kur iš didelės daugybės žinių pasilieka tik tos, kurios: a) atrodo pakankamai patikimos, b) yra kuo nors būdingos išt-

sieniuose gyvenančių tautiečių skaičius turėtų progos ilgai niek galima geriau ir teisingiau susivokti dabartinio Lietuvos gyvenimo vyksme, atmesdami neprotingą palinkimą viską be atodairos tame gyvenime matyti tik iš tamsios pusės, bet ir saugodamiesi patekti į kitą kraštutinumą, kur kiekvienas pragiedrus būtų nekritiškai skaisčiausia saulės šviesa.

Sovietinių duomenų savotiškumas, nepriklausomybės laikų Lietuvos statistikos duomenų stoka (ir jų šykštumas), be to, tam tikri keblumai naudoti neviešais keliais ir Vakarus patenkančius duomenis yra didžiausios kliūtys susidaryti pilnam ir visai teisingam dabartinio Lietuvos gyvenimo vaizdai. Tie dalykai, be to, yra pasitaikančių klaidų priežastys.

Todėl LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKOS rengėjai kviečia ir skaitytojus ne vien susipažinti su tomis žiniomis, bet ir dalyvauti dabartinio Lietuvos gyvenimo pažinimo bei supratimo pastangose. Būtent, kviečia reikšti savo pastabas, nuomones dėl daromų išvadų, patikslinti jas savais galbūt turimais duomenimis, pasakyti savo samprotavimus ryšium su žiniomis iš Lietuvos.

Atsiliepimus prašoma siųsti per LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKĄ (LNA) skelbiantį laikraščio Redakcijai. LNA

SKAUTAI

• Brolijos TS viršininkas sknt. Banevičius skautų vienietams vykstantiems į TS išsiuntinėjo instrukcijas Nr. 3 ir Nr. 4. Ten tarp kitko pranešamas oficialus TS adresas: Highland State Recreational Area, Lithuanian Nat. Scout Camp, MILFORD, Mich.

Labai svarbias atvejais TS galima bus pasiekti ir telefonu: Milford — Mutual 4-8161.

Į TS vykstančių skautų tėvai prašomi pasizymėti šį adresą ir telefoną.

Oro skautai TS turės specialią užsiėmimų programą. Pratomama juos visus sujungti į vieną dr-vę.

Spausdinama TS daina ir gaidos, o taip pat ir TS dainų sąrašas. Stovyklautojai jas turėtų pamokyti prieš išvykdam į TS.

• Liepos 12 d. Bostone buvo posėdis Brolijos TS reikalais, kuriame dalyvavo Brolijos Vyriausiasis Skautininkas ir VS pavaduotojas. Brolijos TS viršininko instrukcijoje Nr. 4 pranešama apie tame posėdyje nustatytą stovyklinę uniformą, informuojama apie transportą, savaitgalinius stovyklautojus, kurą ir laurus.

• Sesierys Atlanto rajono vadovės biuleteny pranešama apie vienietų sugrupavimą Tautinei Stovyklai. I-ją skaučių dr-vę sudarys Bostono ir Worcesterio skautės, draugininkę paskirs Bostono tūntininkė. 2-ją skaučių dr-vę sudarys Waterbury, New Haveno, Hartfordo, Stamfordo, New Yorko ir Elizabetho skautės, dr-kė sknt. Ald. Kurapkaitė iš Elizabeth, N. J. Vyr. skaučių dr-vę sudaro iš visų vietovių, kurios siunčia savo būrelius. Vyr. skautėms vadovaus vyr. sknt. Ald. Noakaitė iš Ozone Park, N. Y.

Tik Dirvą skaitydamas sužinosi, kaip gyvena viso pasaulio lietuviai.

Mūsų bičiuliui

VLADUI APYNIUI

staiga mirus, jo žmoną JONĘ ir visus artimuosius užjaučia ir drauge skausmu dalinasi

Alė ir Stasys Santvarai